

י ה ד ו ת

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

לבתי ספר עצמאיים

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון — (8×10) — 80 נקודות

פרק שני — (4×5) — 20 נקודות

סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון — הלכה למעשה (80 נקודות)

ענה על עשר מן השאלות 1-14.

בשאלות שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לכל שאלה — 8 נקודות).

1. תפילות שבת

א. (1) המתפלל תפילת עמידה בשבת, וטעה וחשב שהיום יום חול, ואמר "אתה" של ברכת "אתה חונן" — מה דינו? בתשובתך התייחס לכל אחת מתפילות השבת.

(2) אם ידע שהיום שבת, אך טעה ואמר "אתה" של ברכת "אתה חונן" מחמת

הרגל הלשון — מה דינו?

(4 נקודות)

ב. אדם שהתפלל תפילת עמידה של יום חול בשבת, ושם לב שטעה רק לקראת סיום תפילת העמידה — באיזה מקרה עליו לחזור לראש התפילה, ובאיזה מקרה עליו לחזור לברכה האמצעית? (2 נקודות)

ג. מהו זמן תפילת מוסף של שבת לכתחילה, ומהו זמנה בדיעבד? (2 נקודות)

2. דיני מוקצה

לפניך רשימה של סוגי מוקצה. כתוב דוגמה לכל אחד מסוגי המוקצה, וציין אם מותר לטלטל מוקצה מסוג זה לצורך מקומו.

- מוקצה מחמת איסור
- מוקצה מחמת חסרון כיס
- מוקצה מחמת מיאוס
- מוקצה מחמת גופו

3. הלכות קריאת שמע

- א. "מצווה מן המובחר לקרותה כוותיקים".
מתי הוותיקים קוראים קריאת שמע, ומהו הטעם שקוראים קריאת שמע בזמן זה?
(3 נקודות)
- ב. עד מתי אפשר לקרוא קריאת שמע עם ברכותיה? (2 נקודות)
- ג. כיצד יקרא חולה השוכב במיטה קריאת שמע? (3 נקודות)

4. הלכות תפילת שמונה עשרה

- א. לאיזה כיוון צריכים לפנות כל המתפללים, ומדוע הם צריכים לפנות לשם? (2 נקודות)
- ב. אדם מתפלל תפילת שמונה עשרה ונזכר לפתע שהוא אינו פונה לכיוון הנכון — מה עליו לעשות? (2 נקודות)
- ג. כתוב כמה פעמים יש להשתחוות בתפילת שמונה עשרה, וציין באילו ברכות יש להשתחוות.
(2 נקודות)
- ד. תאר את שלבי ההשתחויה בתפילת שמונה עשרה בהתאם למילות הברכה. (2 נקודות)

5. הלכות נטילת ידיים לסעודה

- א. (1) אדם נטל יד אחת, ונגע ביד זו בידו שטרם נטל — מה דינו?
(2) אדם שיצא לעשות את צרכיו באמצע סעודה על פת, וחזר לסעוד — מה עליו לעשות בנוגע לנטילת ידיים?
(3 נקודות)
- ב. ציין שלוש דוגמאות של מים שנפסלו מלשמש לנטילת ידיים. (2 נקודות)
- ג. אדם המהלך בדרך ורוצה לאכול פת, האם מותר לו לכרוך את ידיו במפה או ללבוש כפפות במקום ליטול אותן? בתשובתך התייחס למקרים שונים. (3 נקודות)

6.

הלכות סעודה; הלכות דברים שאוכלים ושותים בתוך הסעודה

א. לפניך רשימה של מאכלים ומשקים (1)-(5). בחר בארבעה מהם, וציין אם צריך לברך על כל אחד מהם ברכה ראשונה בסעודה שבירכו בה על פת. נמק כל אחת מתשובותיך.

(1) בשר ודגים.

(2) יין (ביום חול).

(3) פירות, לשם תענוג.

(4) עוגה, מחמת רעב.

(5) קפה, בסוף הסעודה.

(4 נקודות)

ב.

לפניך חמש הלכות (1)-(5) הנוגעות לסעודה. בחר בארבע מהן, וכתוב את הנימוק לכל אחת מן ההלכות שבחרת.

(1) אין משיחין בסעודה אפילו בדברי תורה.

(2) אסור לזרוק לחם אפילו במקום שהלחם אינו נמאס.

(3) יש להיזהר מאוד שלא לזרוק פירורים של לחם.

(4) אין להסתכל בפניו של אדם שאוכל או שותה.

(5) אסור לאכול מסעודה שאינה מספקת לבעליה.

(4 נקודות)

7.

הלכות ברכת המזון

א. כתוב שלושה דברים שיש להקפיד עליהם בשעה שמברכים ברכת המזון.

(3 נקודות)

ב. מה יש להסיר מן השולחן לפני שמברכים ברכת המזון, ומה יש להשאיר על השולחן?

(2 נקודות)

ג. אדם בירך ברכת המזון בשבת, ונזכר שטעה ולא אמר "רצה" — מה דינו בכל אחד

מן המקרים (1)-(3) שלפניך?

(1) נזכר לפני שהזכיר שם ה' בברכת "בונה ברחמי ירושלים".

(2) נזכר לאחר שהזכיר שם ה' בברכת "בונה ברחמי ירושלים".

(3) נזכר לאחר שסיים לברך ברכת המזון. בתשובתך ציין מהו הדין בכל אחת מסעודות השבת.

(3 נקודות)

8. דיני טעות בברכות

א. לפניך רשימה של מקרים (1)-(4) של אדם שטעה בברכות. כתוב מהו הדין בכל אחד מן המקרים.

(1) בירך "בורא מיני מזונות" על לחם.

(2) בירך "המוציא" על תבשיל העשוי מחמשת מיני דגן (כגון פתיתים).

(3) בירך "בורא פרי העץ" על פרי האדמה.

(4) בירך "שהכול" על יין.

(4 נקודות)

ב. אדם בירך על לחם שהכין לעצמו לסעודה, וסבר שדי לו בלחם שלפניו אך נתאוה לאכול עוד לחם —

(1) אם ביקש שיקנו לו עוד לחם — האם יצא ידי חובה בברכה הראשונה או שעליו לברך שוב?

(2) אם היה בביתו עוד לחם — האם יצא ידי חובה בברכה הראשונה או שעליו לברך שוב?

(2 נקודות)

ג. אורח שבירך על פרי שהביא לו המארח, ואחר כך ביקש מן המארח עוד פרי מאותו המין — האם עליו לחזור ולברך? נמק את תשובתך. (2 נקודות)

9. הלכות יום טוב

א. כתוב כיצד מותר לחמם מים ביום טוב כדי לרחוץ תינוק בריא. (4 נקודות)

ב. האם מותר ביום טוב להדביק את הנר לפמוט? נמק את תשובתך. (2 נקודות)

ג. האם מותר לאדם לבשל ביום טוב בעבור בעל חיים שברשותו? נמק את תשובתך.

(2 נקודות)

10. דיני שמחת יום טוב

א. כיצד מקיימים מצוות "כבוד יום טוב", וכיצד מקיימים מצוות "עונג יום טוב"? (4 נקודות)

ב. באיזה יום טוב אין מברכים ברכת "שהחיינו"? נמק את תשובתך. (2 נקודות)

ג. מהו ההבדל בין ההבדלה של מוצאי יום טוב ובין ההבדלה של מוצאי שבת? (2 נקודות)

11. הלכות טבילת כלים

- א. מדוע יש להטביל כלים שנקנו מגוי, ומהו נוסח הברכה שיש לברך לפני הטבילה?
(2 נקודות)
- ב. ציין שלוש הקפדות שיש להקפיד כשמטבילים כלים. (3 נקודות)
- ג. לפניך רשימה של חמישה כלים. בחר בארבעה מהם, וציין בנוגע לכל אחד מן הכלים שבחרת אם צריך להטביל אותו בברכה, להטביל אותו בלא ברכה או שהוא פטור מטבילה.
(1) פטיש.
(2) בקבוק שתייה מזכוכית.
(3) מגש מתכת ללחם.
(4) כף עץ.
(5) כוס זכוכית לשימוש בצונן בלבד.
(3 נקודות)

12. הלכות צדקה

- א. איזה עניי חייב במצוות צדקה, ואיזה עניי פטור ממצווה זו? (2 נקודות)
- ב. מהו שיעור הנתינה שיש לתת לעניי כדי למלא את "מחסורו אשר יחסר לו"? בתשובתך כתוב על שני סוגי עניים. (2 נקודות)
- ג. (1) על מי נאמר ש"איבד זכותו והפסידה" אף שנתן ממון רב לצדקה?
(2) על מי נאמר ש"שכרו גדול משכר הנותן" אף שלא נתן ממון לצדקה?
(3 נקודות)
- ד. כיצד אדם צריך לנהוג בעניי בשעה שאין בידו לתת לו צדקה? (נקודה אחת)

13. איסור אונאת דברים וגנבת דעת

- א. מדוע "גדולה אונאת דברים מאונאת ממון"? כתוב שתי סיבות. (2 נקודות)
- ב. כתוב שתי דוגמאות ל"אונאת דברים" ודוגמה אחת ל"גנבת דעת". (4 נקודות)
- ג. האם מותר לגנוב את דעתו של נוכרי, והאם מותר לגנוב את דעתו של מקבל מתנה?
(2 נקודות)

14. הלכות כלאי בגדים — שעטנז

- א. אילו מינים אסור לחבר יחד משום איסור כלאי בגדים? (2 נקודות)
- ב. צעיף שבקצה שלו יש כלאיים — האם מותר לכרוך סביב הצוואר רק את הקצה האחר? (2 נקודות)
- ג. כתוב שלוש דוגמאות לחפצים שאינם בגדים שאיסור שעטנז חל עליהם. (2 נקודות)
- ד. אדם חיבר כלאי בגדים במחט בלי חוט. באיזה מקרה הוא עבר על איסור כלאי בגדים, ובאיזה מקרה הוא לא עבר על איסור זה? (2 נקודות)

פרק שני — מושגים בהלכה (20 נקודות)

ענה על שאלה 15.

15. לפניך שבעה מושגים. הסבר חמישה מן המושגים בהקשר ההלכתי שלהם (לכל מושג — 4 נקודות).

- א. כלי שלם
- ב. ברכה שאינה צריכה
- ג. דבר שהוא כברייתו
- ד. רוכב כמהלך דמי
- ה. מלאכה בדבר האבד
- ו. גזרה משום שחיקת סממנים
- ז. והדרת פני זקן

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך